

Utilitaria

Carl Strathern var en välartad man. Han var i sin ungdoms styrka och dessutom lojal mot nyttoprincipen. Tack vare sin förmåga att leda och ta initiativ hade han fått landets förtroende. Naturligtvis hade han ingen större makt – det hade ingen utom tribunalen – men förtroende i sig kunde komma väl till pass. Dessutom var han lycklig. Alla landets invånare var lyckliga, det stod så skrivet i tribunalens konstitution: "Man skall sträva efter största möjliga lycka för flest antal människor". Ifall man inte rättade sig efter konstitutionen var man inte en del av den. Man förlorade – inte sina rättigheter till liv – men till assistans. Ingen var skyldig att hjälpa någon som stod utanför konstitutionen. Ofta kallade man dem för *de olyckliga* men det var inte helt sant. Några av dem hade kunnat skapa lycka på egen hand. Det var åtminstone vad de hävdade själva, vilken sanning som låg i det kunde man diskutera. Officiellt hade dessa människor ett namn: *överböpare*.

Biståndsförbundet Kollektiva höll till i stadens centrum där de genom subvention kunnat ockupera en våning i ett äldre hus. De var ett antal medlemmar bland vilka John Lewis och Tony Gaffert utmärkte sig. De hade genom fullkomligt altruistiska handlingar kommit att bli kända ansikten i sina kretsar. John hade arbetat ideellt i flera år och levt på en minimal summa som frivilligt gavs honom av andra medborgare. Pengars syfte var som bekant att cirkulera och inte att sparas. Ville man öppna ett bankkonto var det viktigt att redogöra fullständigt för vad man skulle använda pengarna till. Den som ägde kapital utgjorde ett potentiellt hot mot ordning och konstitution. Tony hade arrangerat möten och sammankomster för människor som av någon anledning inte mådde bra. Dessa arrangemang subventionerades delvis av folket. Carl Strathern var Kollektivs ordförande. Han ordnade med alla besluten enligt direktdemokratiskt system och var därutöver den störste initiativtagaren av dem alla. *Han* var den som bildat förbundet.

Alla av förbundets medlemmar mindes väl den dag då man hittat en kort satirisk – och därtill olaglig – smådeskrift på dörren. Det rörde sig om en kortare dialog och den hade spikats upp i form av affischer runt om i staden. En i övrigt trevlig morgon hade Carl samlat dem och högt reciterat texten:

Om narren och Den Vise

Den Vise hade passerat många städer på sin vandring och hade nu nått fram till en avlägsen liten by. Där var en jordnära men torftig atmosfär och luften kändes torr och dammig. Den Vise följde den stora vägen som ledde genom byn och kom fram till torget. Där hade en stor folkmassa samlats för att lyssna till en ung man som stod längst fram och i allas blickfång. Sålunda talade han till folket:

"Bröder och vänner, vad för er hit om inte sammankomstens trygghet! Ni är inte längre en enda utan många, ni min flock och jag er ledare. I detta ögonblick förlorar ni er identitet och blir en del av något större, en byggsten i vårt samhälle. Om en av er gör ont kommer ni alla att straffas för det. Om en av er gör gott kommer ni alla att belönas för det. Visst är ni här för sammankomstens trygghet!"

Den Vise hade lyssnat till den unge mannens tal och sade till honom sålunda:

"Sammankomstens trygghet är inget annat än den enskildes osäkerhet - detta är vad ni alla har gemensamt! Ack sådan sällan skådad undergivenhet! Du, min narr och gycklare! Vilket brott kan vara större än att beröva dessa dina åhörare identitet och självkänedom!"

Den unge mannen svarade då sålunda:

"O du vise främling och vandrare, är du inte nu en del av sammankomsten! Är du inte redan berövad din identitet och självkänedom! Bland människan kommer du aldrig att känna dig själv, så gå nu din väg innan du går förlorad åt flersamhetens obekymmer!"

Den Vise tänkte för ett ögonblick och svarade den unge mannen sålunda:

"Min identitet kan du inte beröva mig, ej heller min själ. Jag känner mig själv såsom trädet känner vinden, såsom diktaren känner lidande. Men jag skall gå min väg! Jag skall lämna er by åt lidandets konst och skaparkraft, ty detta är vad ni förmår bäst, ni obekymrade!"

Sålunda talade Den Vise och fortsatte sin vandring.

Carl hade lagt ner pappret på bordet och alla var tysta i någon minut. Ingen ville vara först med att uttrycka sitt förakt inför vad som sagts. Det var John som först tog till orda:

”Jag tror vi alla förstår att det här måste straffas. Det är ett brott mot konstitutionen och vi kommer alla vara lyckligare utan den här förkastliga individualismen överallt. Behöver vi inte vänner kanske? Tror vi att en människa är starkare än tio? Nej, det gäller att vara realistisk. Mänsklighetens prakt ligger i hennes sociala gemenskap. Bara genom andra kan vi rättfärdiga vår existens. Vi borde förklara krig mot Egocentrikerna!”

Samtliga i lokalen nickade eftertänksamt. Det var sannerligen dags att göra något åt denna hysteri som spridit sig. Det senaste året hade en hel del propaganda cirkulerat och alla visste vem som var skyldig. Redan för fem år sedan hade Eric Mason av sagt sig konstitutionen och valt att bli en överlöpare, men det var först nyligen han bildat den lilla sammanslutningen *Egocentrikerna*. Ryktena sade att han ensam stod bakom den och de hade som oftast rätt. Genom att avfärda konstitutionen hade han ingen rättighet till bistånd – och genom att på det där sättet tvinga sitt beslut på andra var han i det närmaste laglös.

”Ja...” svarade Carl dröjande. ”Något måste göras. Men vad?” Alla såg sig omkring, den ene mer oviss än den andre. Efter några ögonblick ställde sig Tony upp och skrek:

”Lyncha dem! Vi behöver inte sådana som Mason här, de står utanför lagen. De vållar bara smärta för lojala medborgare. Låt oss göra slut på dem en gång för alla!” Det tog ett par sekunder innan orden hann sjunka in. John ställde sig upp.

”Jag håller med. Att inte ingripa vore mot konstitutionen. De gör sig skyldiga till olycka i större mån än någon annan just nu. Vi bör inte sky några medel för att förgöra egoismen och läka detta sår i vår gemenskap. Bröder, jag uppmanar till solidaritet!” Alla förbundets medlemmar började hurra, ropa och i en ton kräva återupprättelse. Carl slog en hammare i bordet där han stod för att tysta dem.

”Självklart har ni rätt, något måste göras. Vi har uttryckt våra åsikter i frågan och de framstår blott allför tydligt. Vi kan inte låta Egocentrikerna hållas längre, det här var sista strået. På grund av sådan här propaganda kommer människor känna sig otrygga, de kommer ta illa vid sig och i värsta fall överge konstitutionen i tron om att vi inte ens kan hantera små bekymmer som dessa. Det vore högst oansvarigt av oss att inte ta itu med det. Någon emot?” Ett dussintal ruskade på huvudet, ingen hade en avvikande mening. Carl fortsatte:

”Eric Mason har tidigare informerats av tribunalen att om de på något sätt försöker pressa sina åsikter på någon i form av offentliga tal eller propaganda som detta kan de råka illa ut. Majoriteten vill inte veta av dem, därför kommer inte heller vi tåla någon agitation. Det enda som återstår är att med våld tvinga dem till tystnad. Vi har redan sett att de inte är mottagliga för fredliga resonemang. Låt oss besluta om saken genom direktdemokratisk votering. Alla för?” En hel mängd händer räcktes upp, det fanns inget skäl för Carl att behöva räkna dem. Flertalet hade bestämt sig.

”Någon emot?” Ingen räckte upp handen, alla satt tysta och väntade.

”Nåväl, vi skall gå till angrepp mot detta brott. Majoritetens vilja måste betraktas som korrekt.” Carl klubbade beslutet, man reste på sig. Samtliga var nöjda över utslaget.

Eric Mason satt och tittade in i brasan. Den knastrade hemtrevligt och värmd hans kalla fötter. Han var medveten om riskerna men blev ändå förvånad när Carl, John och de andra stövlade in i hans lilla våning. Först brydde de sig inte ens om honom, de samlade ihop alla papper som kunde tänkas innehålla revolutionära idéer. Det blev en stor hög och alltsammans lades på elden. Sedan vände de sig mot honom.

”Du är härmed arresterad för brott mot konstitutionen och mänskliga rättigheter. Din egoism och brist på solidaritet kommer inte tolereras. Jag ber dig att följa med oss fredligt.” Han såg upp mot Carl som talat till honom, de andra stod strax bakom och såg på. Deras miner var hårda, blickarna tomma.

”Och om jag inte vill följa med?”

”Då ger du oss inte något annat val än att använda alla nödvändiga medel för att stoppa denna agitation.” Eric reste sig från stolen. Han såg på dem med ett visst mått av avsky. Det var egentligen inte folket och medlemmarna av förbund som Kollektiva han avskydde, de var inte mer än hinder för hans existens. Ett hinder vill man motarbeta och bekämpa men man avskyr det inte. Man avskyr det som är hindrets upphov, den som avsiktligt lagt det i ens väg. Det var skälet

till att han från början av sagt sig konstitutionen och hela det etiska system på vilket Utilitaria var uppbyggt. Han vägrade erkänna tribunalens behörighet att bestämma över hans liv. Änmer skulle han inte underställa sitt öde majoritetens diktatur. Han hade valt att bli en överlöpare.

"Använd vilka medel ni vill" sade han. "Jag kommer så länge jag har förmågan inte att sluta leva för min egen skull. Hör ni det!, hör ni det som måste sägas! Jag är en människa som inte lever för någon annan än mig själv." Carl såg likgiltigt på honom.

"Dina egoistiska åsikter kan du behålla för dig själv. Skall jag tolka det som att du inte ger upp?"

"Ja" svarade Eric beslutsamt.

Plötsligt öppnades dörren ifrån rummet intill och Sarah springer ut med avsikt att komma emellan förbundets medlemmar och Eric.

"Nej!, vad gör du? Är du inte klok?" ropade han åt henne. Hon brydde sig inte och vände sig mot Carl.

"Ni får inte använda våld, snälla... Vi går med på vad som helst!" Hon skakade av rädsla. Eric gick fram och slängde henne åt sidan.

"Hon har inget med det här att göra. Hon har inte varit delaktig i något jag gjort som kan vara mot er eller tribunalens vilja." Han såg nästan vädjande på Carl.

"Är hon din älskarinna?"

"Min fru."

"Då har hon redan valt sida genom att gifta sig med en överlöpare. Hon bör anses skyldig i samma mån som du själv."

"Ni har ingen rätt att..."

"Att vaddå? Vad har vi ingen rätt till? Du har ingen rättighet som vi inte delar, men väl tvärt om förstår du. Vi har befogenhet att upprätthålla konstitutionen. Du, som överlöpare, har bara rätt att underställa dig vilket straff vi nu önskar verkställa."

"Jag ger er inte den rätten."

"Det behöver du inte. Vi tar den om så krävs." Sarah tog modet till sig ännu en gång och försökte istället bönfalla Eric.

"Jag älskar dig, jag vill inte leva utan dig. Ge upp det här, du behöver inte engagera dig i någon revolutionär politik. Inte är väl det viktigare än att leva?" Han vände sig hastigt mot henne.

"Jag kan inte leva utan att engagera mig. Mitt liv har inget syfte om jag inte kan stå upp för vad jag anser moraliskt, etiskt och rätt. Förstår du? Jag älskar dig, kärlek är det högsta jag kan ge dig och förära mig själv med. Men en älskande måste alltid utgå ifrån sig själv. Ifall de utplånar mitt jag – min själ om du så vill – kan jag inte älska. Utan det vill jag inte leva." Hon grät tyst. Det fanns inget hon kunde göra för att rädda Eric, det visste hon. Det var inte honom eller Biståndsförbundet Kollektiva – eller ens tribunalen – hon var tvungen att övertyga. Det var majoritetens välde, och den kunde inte en ensam människa råda bot på i första taget.

"Jag tror vi har hört tillräckligt" sade Carl. "Låt oss få det här överstökad".

Carl, John, Tony och de andra medlemmarna skred till verket. Alla möjliga värdesaker togs om hand, de kunde spridas till bättre behovande – de som följde nyttoprincipen. Kläder, filtar, lakan, mattor – allt sådant skulle delas ut till de minst gynnade. Eric låg död, en blodpöl hade brett ut sig över golvet. Man hade skjutit honom i huvudet direkt, inget lämnades åt slumpen. Sarah hade kurat ihop sig i hörnet, rädd och förtvivlad över vilka konsekvenser livets förutsättningar ibland fick. Den döda kroppen låg bara en meter ifrån henne, dess orörlighet gjorde henne förskräckt. Skulle hon behöva dela hans öde? Hade kanske fru Fortuna för avsikt att skona henne? Tankarna rusade runt i hennes huvud, det var nästan omöjligt att fokusera dem på någon specifik detalj. De gamla reporna i trägolvet, flottfläckarna på tapeten, tavlorna som hängde snett – vad som helst! Vad som helst för att slippa tänka!

Carl gick fram och tog tag om hennes arm samtidigt som han lyfte henne på fötter. Några sekunder senare befann hon sig på rygg i sängen med ett par män över sig. De hade klätt av henne naken och bundit hennes armar och ben till sängposterna. Det hela skedde metodiskt, hennes motstånd till trots. Man kunde inte övervinna majoritetens diktatur, det fick Sarah lära sig den hårda vägen. Förbundets medlemmar brukade henne på det sätt som ankommer på mannen att bruka en kvinna. Det hela tog två långa timmar och när det väl var över var hon nästan medvetslös. De hårda aktiviteterna hade skavt runt hennes handleder – men kanske ännu mer i hennes själ. Först nu kunde hon verkligen se vilket pris Eric valt att inte betala för livet. En fysisk död var lindrigare än en moralisk sådan.

Hon blev lösgjord och tilläts klä på sig. Förbundsmedlemmarna tittade runt för att kontrollera att allting ställts till rätta. När de var eniga om att inget mer kunde göras lämnade de huset. Sarah blev ensam med sin makes lik som enda sällskap.

Dagen efteråt samlades Biståndsförbundet Kollektiva som vanligt på förmiddagen. Carl hade kallat till extramöte eftersom något omedelbart var tvunget att diskuteras. Ingen var förvånad över det, alla hade en god föreställning om vad det kunde röra sig om. När landets medborgare slog tillbaka mot överlöpare som tog lagen i egna händer kallades de alltid till tribunalen. Det var egentligen inget mer än en formalitet, man var tvungen att framföra en redogörelse över vad som som skett. På så vis kunde man vara förvissad om att kaos inte skulle bryta ut. Det gavs inget utrymme för hämndaktioner eller personliga dispyter. Bara som sista utväg var våld tillåtet – och bara i syfte att tjäna konstitutionen och nyttoprincipen.

”Bröder, medlemmar av förbundet...” inledde Carl diskussionen. ”Igår gjorde vi något stort – för samhällets bästa och enligt majoritetens vilja. Eric Mason kommer inte längre kunna sprida sin ondska bland folket. Jag är uppriktigt ledsen över det pris vi tvingades betala, en invånares död är aldrig en sak att ta lätt på. Jag anser ändå att en enskild mans död är en liten kostnad för att möjliggöra en miljon människors lycka.” Han gjorde en konstpaus innan han fortsatte:

”Vi har alla blivit kallade till tribunalen för att avlägga rapport om gårdagens händelser. Ingen vill trots allt känna sig otrygg i samhället och därför är det viktigt att vi ådagalägger omständigheterna precis som de var; att vi handlade för att bevara konstitutionens existens. Människans lidande överträffar djurens, det är därför bara hon skänkts skrottets gåva. Hon måste arbeta hårdare än någon annan art för att hålla lyckan vid liv. Detta är inte något hon i längden kan göra på egen hand, bara genom andra kan hon uppnå varande lycka. Och det är där, mina bröder, som vi – förbunden – kommer in. Vår uppgift är att se till att nyttoprincipen, konstitutionen och tribunalen respekteras och att demokratin upprätthålls. En individ är inte mer än byggstenen i det hus som utgör samhället. Vilka rättmätiga anspråk skulle hon kunna ställa? Vilken rätt har hon att sätta sig själv framför någon annan, framför samhället – ja, framför en hel nation! Egoisternas tid är förbi, de har bara vägrat inse det. Deras egennyttiga filosofi har inget utrymme bland laglydiga medborgare. De arbetar bara för personlig tillväxt – *inte* samhällets välfärd. För allt de producerar kräver de ersättning och profit. Nej, mina bröder, man måste uppoffra sig för att leva. Det går inte att tänka på sig själv hela tiden, man måste ta hänsyn till socialt ansvar. Det är vår skyldighet att ställa upp för de svaga, de mindre gynnade.” Carl lät några ögonblicks tystnad förstärka intrycket av vad han sagt. Man lyssnade uppmärksamt.

”Det var inte min mening att hålla tal, jag skall uttrycka mig kort. All ondska kommer ur att ett fåtal individer äger makt och kapital varigenom de kan bestämma över andra människor. Majoriteten får aldrig utlämnas åt en minoritet, inte på några villkor! Om någon måste offras – låt det vara fåtalet. På så sätt väljer man det mindre av två ofördelaktigheter. Det gäller att kompromissa! Man kan aldrig tillfredsställa varje individ i varje situation, man är tvungen att gå medelvägen. Denna medelväg kallas demokrati, mina bröder – majoritetens trygghet och lycka måste säkras. Det är mot denna bakgrund vi handlade igår: mot agitation – för medelvägen!” Alla applåderade och visade tydlig entusiasm. Carl var nöjd, hans tal hade fått önskad effekt. Tony Gaffert reste sig upp:

”Det är bara en fråga som återstår, som jag ser det. Hur skall vi göra med alla dessa anslag som fortfarande sitter lite varstans? Många tvingas fortfarande att läsa *Om narren och Den Vise* flera gånger om dagen, det är inte många som vågar riva ner dem.”

”Varför vågar de inte det?” undrade Carl. ”Det vore inte solidariskt av dem att låta sådant sitta kvar.”

”Jag kan naturligtvis bara spekulera i orsaken till att de flesta fortfarande sitter kvar. Möjligen är man inte säker på hur man skall tolka saken och därför låter det bero. Det verkar också rimligt att ingen vågar ta det första initiativet, enskilda människor är oftast inte lika handlingskraftiga som förbund och kollektiva sällskap.” Carl stod tyst i ett ögonblick och sade sedan:

”Naturligtvis, det låter högst rimligt. Individen är inte känd för att vara initiativtagare, alla storskaliga produktioner och resultat har skapats av människan som grupp. Kan en enda person bygga ett hus ensam? Kan hon anlägga en motorväg ensam? Till och med för att måla en tavla eller skriva en bok behöver hon samhället – de som framställer färgen och pappret. Jag får således betrakta Tonys spekulation som sannolik. Vad vi bör göra åt saken är självklart att riva ner alla anslag som fortfarande existerar. Tyvärr vore det i det närmaste en omöjlighet för oss, vi är

inte tillräckligt många. Det hela skulle ta dagar. Jag föreslår därför att vi rådgör med de andra förbunden och på så sätt bestämmer hur saken skall tas om hand.”

”Det låter som en bra lösning” svarade Tony och satte sig ner. De andra nickade i medhåll. Det hela hade skett mycket smidigt.

Den kvällen satt Sarah ensam i huset, hon hade ingen att vända sig till. Bara att tala till henne vore att göra sig skyldig till lagbrott vid det laget. Hon hade släpat ner Eric i den tomma matkällaren där han skulle få ligga tills någon brydde sig om att jordfästa hans kropp. Det hade tagit timmar att skrubba bort blodpoLEN ifrån golvet. Hon grät i tysthet med ett vaxljus som enda belysning. Varför! Varför hade de berövat Eric livet? På vilka grunder hade hon själv blivit våldtagen och bestulen bara för att ha varit Erics fru? Ingenting utav det verkade haft någon logisk innebörd. Hon hade aldrig förstått vad som drev kollektivisterna. En överdriven rädsla för ensamhet? Kanske vågade de inte stå upp för vad de ansåg rätt i rädsla för att ha fel? De tycktes åtminstone inte handla efter samma premisser som henne. Det är oftast meningslöst att föra argument mot någon som inte delar ens utgångspunkter. Man kan svårigen övertyga någon om att mord är omoraliskt ifall denne anser att mord är en förutsättning för moral.

Samma morgon hade hon fått besked om att inställa sig hos tribunalen. Det skrämde henne inte, hon var redan dömd. Hade hon bara haft mer pengar skulle hon – i demokratins namn – rösta med fötterna och lämna landet för gott. Det var dock en kostsam resa och överlöpäre berättigades inga bistånd. Ett arbete var nästan omöjligt att finna, hon var svartlistad hos alla medborgare av konstitutionen. Det fanns ingen direkt föreskrift som hindrade dem att anställa henne – men på vilket sätt skulle det tjäna flertalets lycka? Det enda sättet de kunde upprätthålla majoritetens välfärd på var genom att offra minoriteterna. Sarah såg sorgligt på sin kropp, på omgivningen, på huset hon bodde i. Det hela stod mycket klart för henne: *hon var en sådan minoritet.*

Ändå var hon målmedveten. Det fanns inget hon skulle kunna säga inför tribunalen som kunde befläcka hennes integritet. Den stolthet hon kände över att ha levt sitt liv till fullo var okränkbar. De kunde försöka krossa den om de så önskade, de skulle inte lyckas. Hon var inte rädd eftersom hon redan betalt priset i förväg. Inte heller hade hon något hopp – hoppet var inget mer än besvikelsens förspel. Det var inte vanligt att man behövde gå tomhänt efter det att man betalat för något. I det här fallet *fick* hon det inte.

Vaxljuset höll på att slockna, hon hade inte något mer. Snart skulle hon befinna sig i totalt mörker. ”Det blir ingen större omställning” sade hon högt för sig själv. Natten tycktes alltid mörkare i överlöparnas kvarter, man hade sparat med gatubelysningen där. Ingen hade någon som helst skyldighet att bistå dem.

Följande dag hade Sarah och Biståndsförbundet Kollektiva inställt sig hos tribunalen. Salen de befann sig i var stor och rymde säkert mer än tusen människor. Möblerna var gjorda i ett mörkare träslag, möjligen mahogny. Sittplatserna hade onödigt mycket stoppning och var överdragna med rött tyg som skar gräsligt mot övrig interiör. Sarah kunde inte undgå att undra över ifall färgen hade någon djupare symbolisk mening.

En dörr längst bort i hörnet öppnades och åtta välklädda män gick in och tog plats bakom ett stort bord i det mörka träslaget. De tog några ögonblick på sig att ordna med olika papper och de punkter som var tänkta att åberopas. Rutinen skedde i tysthet och med vanemässig metodik. En av de två männen som satt i mitten reste sig och sade:

”Vi är demokrati, vi är majoritetens diktatur. Konstitutionens dekret lyder: man skall sträva efter största möjliga lycka för flest antal människor. Det är för att ha upprätthållit denna författning som ni – Biståndsförbundet Kollektiva – befinner er här idag. Er plikt är att lägga fram en tillfredsställande redogörelse för tribunalen.” Han harklade sig och återtog:

”Det är också för att ha brutit mot författningen som du – Sarah Mason – befinner dig här. Din plikt är att underkasta dig vilket straff majoriteten än finner behövt.” Han satte sig ned och de kom tillrätta med dagordningen.

”Får jag be ordföranden för Kollektiva att stiga upp och lämna sin redogörelse.” Carl reste sig och gick fram till tribunen. Han tog ett glas av det vatten man ställt fram åt honom. På väggen över honom hängde två porträtt; det ena föreställde Jeremy Bentham och det andra John Stuart Mill – två av de personer som lagt grunden för den nyttoprincip Utilitaria vilade på.

"Jag skall, sedvanligt, börja ifrån början. En särskilt satirisk nidskrift klistrades för några dagar sedan upp över valda delar av staden. Jag förmodar att tribunalen redan tagit del av denna skrift?"

"Det har vi."

"Får jag utgå ifrån att ni tolkat hela dess budskap korrekt och är medvetna om följderna av en sådan spridning?"

"Sannerligen."

"Jag kan bara tala för oss i förbundet; vi var uppriktigt förargade över att en sådan pamflett var i omlopp. Den var synlig för alla och lästes av fler än tillbörligt. Vi kände att måttet var rågat och att något behövde göras. Egocentrikerna kunde inte låtas fortsätta propagera dessa fördömliga ideal..."

"Hur kunde ni veta att Egocentrikerna var skyldiga till brottet? Skriften du talar om hade inte någon signatur."

"Det är sant att flera rörelser har varit – och möjligen fortfarande är – verksamma men ingen har haft så stor utbredning som Eric Masons. Dessutom nekade han inte till brottet."

"Du menar att ni genom demokratiskt beslut fastlade vem den skyldige var och vilket straff denne gjort sig förtjänt av?"

"Mycket riktigt."

"Fortsätt."

"Som jag sade nekade han aldrig till att ha varit textens författare. Vi gav honom flera chanser att ta tillbaka den, att ångra sig. Han var obeveklig."

"Jag förstår. Bara en sann egoist kan avfärda sitt sociala ansvar på det sättet."

"Naturligtvis. Vi tog hand om alla eventuella värdesaker med avsikt att ge dem till de minst gynnade. Under tiden avrättade vi Eric Mason enligt tradition – med en kula i huvudet. Vi kontrollerade att han dog direkt, det var ingen tvekan om saken. Jag försäkrar att han inte kände någon smärta."

"Det är bra."

"Sarah Mason låg i ett hörn och betraktade hela händelsen. Vi tyckte det verkade onödigt att låta hennes njutningar förfaras."

"Du menar att ni våldtog henne?"

"Ja, samtliga av oss var med i det. Vi erfor alla en stor tillfredsställelse."

"Och hennes smärtor?"

"De var befintliga men svårligen större än vår njutning. Det var hennes sista chans att ge något tillbaka till samhället för de synder hon gjort sig skyldig till."

"Jag förstår."

"Vi avslutade med att gå igenom allt ännu en gång. Det är alltid bäst att vara på den säkra sidan. När ingenting tycktes ha försummats gav vi oss iväg."

"Är det hela saken?"

"Ja."

"Skall vi betrakta detta som en korrekt och slutgiltig redogörelse?"

"Det vore det enda rätta." Tribunalen vände sig mot bordet där de övriga medlemmarna av förbundet satt.

"Har ni något att invända?"

"Nej" sade de i en monoton men bestämd röst. Carl fick stiga ned och sätta sig igen. Det skrevs och antecknades i pappren, det var viktigt att få med hela rapporten.

Sarah hade suttit och hört på vad som sagts. Hon kunde inte på fullt allvar föreställa sig att det var en verklig domstol – med ett verkligt rättssystem – hon hade att göra med. Ingenting av det var förstås nytt för henne men inte förrän nu hade hon sett vansinnet på nära håll, skådat den så kallade rättvisan i vitögat. Vissa saker betraktades bäst på avstånd, inget kunde vara mer sant.

"Sarah Mason" sade tribunalens ombud och väckte henne ur grubblerierna. "Vi ber dig att komma fram." I huvudet hade hon redan formulerat sitt försvar. Hon var väl förberedd. På samma sätt som Carl femton minuter tidigare gick hon ned och ställde sig bakom tribunen.

"Tribunalen vill att du bekräftar Kollektivs rapport." Hon såg upp mot dem och visste exakt vad de menade med det.

"Den var fullt korrekt."

"Vi noterar ditt genmäle. Du beviljas ditt försvar."

"Vad har jag att försvara mig emot?"

"Du anklagas för att ha sanktionerat spridningen av revolutionära idéer."

"Om jag förebrås för den saken gör jag säkert ert ärende lättare genom att erkänna. Jag är skyldig på samtliga punkter." Ombuden såg på varandra och flera av dem kunde inte hålla ett roat leende åter.

"De flesta överlöpare och egoister brukar förneka sin skuld in i det sista. Du gör utan tvivel saken lättare för oss. Vi ser ingen anledning att förlänga processen och avslutar..."

"Nej! Jag erkänner gärna min skuld. Jag kom inte för att försvara mig." Blickarna vändes mot Sarah.

"Inte? Ja, det kan göra detsamma. Du har i alla fall..."

"Jag kom för att förklara mig. Jag vill att ni skall förstå varför jag handlat som jag gjort och varför jag håller de åsikter och värderingar jag håller."

"Det är knappast din sak att..."

"... förklara mig? Ni vill att jag skall erkänna – men inte tillåtas en förklaring?"

"Sarah Mason!, du har ingen rätt att avbryta rättvisans ombud. Vi besväras av din vägran att bemöta tribunalen med respekt. Det vore emellertid orätt av oss att fälla avgörande personliga omdömen – ingen kan väl göra anspråk på definitiv sanning – och vi tjänar i likhet med alla andra den demokratiska viljan. Du tillåts därför fortsätta." Hon stod rak i ryggen och uttryckte inget annat än apati för det hon utsattes för.

"Jag må vara både överlöpare, egoist och frivilligt dömd men det finns ett skäl till att jag valt vissa alternativ över andra. Ni förstår, jag älskar människan. Be mig inte att älska mina fiender, det gör jag inte. Be mig inte att älska främlingar. Det jag älskar i människan är hennes potential att uträtta storverk. Jag skall sätta fingret på den punkt där det smärtar er som mest: *jag älskar mig själv*. Den hatar inte mänskligheten som lärt känna en kärlek hon inte kan förtjäna. Det är den som älskar alla – ohämmat och förbehållslöst – som verkligen förolämpar människans väsen. Vad har jag för skäl att älska någon som vill mig illa? Vore det inte högst naturligt att jag tog avstånd ifrån en sådan människa?"

"Vi ingår alla i en gemenskap, vi är inte mer än en liten del av något stort. Du kan inte mena att majoriteten skall offras för en minoritet."

"Jag menar att *ingen* skall offras för *någon*. Jag tror på ett förnuftigt och rationellt samhälle. Det finns ingen konflikt mellan två förnuftiga människor; ingen behöver offras. Ordet *gemenskap* äcklar mig, det är ett av de mest förringande uttryck som finns. Människan är inte mer gemen än hon gör sig. Ni förstår vad det innebär? Utilitarias samhälle är kvävt av den självuppoftande moralfilosofin. Problemet med altruism är att den kuvar människan. Alla tjänar någon annan än sig själv, det anses fullt dygdigt. Var kan du finna människor där ingen kan säga: *jag*?"

"Vi tolererar inte smutskastning. Har du en förklaring att komma med – kom med den."

"Det är min förklaring. Mitt främsta mål i livet är att behålla min mänsklighet. Det är inte det lättaste under rådande omständigheter. Att få leva sitt liv enbart för sin egen skull – detta är en förutsättning för civilisation..."

"Utilitaria är en av de största civilisationerna någonsin."

"Det här landet är ett avskräckande exempel för alla civiliserade människor. Det är majoritetens diktatur som råder, ni väljer att offra människor. Ni tror att offer krävs. Utan ett statistiskt kontrakt som garanterar de mänskliga rättigheterna är demokrati höjden av omoral. Det finns ingen gräns för vad en majoritet kan få för sig att göra. Idag har ni legitimerat mord och våldtäkt därför att de många skänktes större njutning eller välmående av detta än offren kände smärta. Detta är er uppfattning om rättvisa och moral. Tribunalen är bara ett annat ord för stöld..." Ombudet slog klubban i bordet.

"Ifall du inte visar respekt för tribunalen kommer vi inte låta dig tala. Tribunalen är Utilitarias urverk – rättvisan dess medel. Vi godkänner ingen stöld."

"Ni tvingar befolkningen att betala skatter till er."

"Du påstår väl inte att skatter vore stöld? Det är pengar som går tillbaka till folket, för deras bästa."

"En anställd nödsakas arbeta var tredje timme gratis för att tjäna främlingar han varken träffat eller bryr sig om. Det är inte bara stöld – det är *slaveri*."

"Du har uppenbarligen en skev föreställning om rättvisa."

"Vad är rättvisa?"

"Alla människor skall ha det likvärdigt bra. Det är skatternas syfte – att möjliggöra jämlikheten och välfärden."

"Enligt vilken princip?"

"Från var och en efter förmåga, åt var och en efter behov."

"Att en människa tvingas arbeta för någon annans välfärd – så definierar jag slaveri. Behov av något gör inte att man har rätt till det. Ifall någon har arbetat för att köpa en vara har jag ingen rätt att ta den ifrån honom bara därför att mitt behov var mer trängande. Den som äger något har rätt att göra med detta som han önskar – så länge det inte skadar någon annan i direkt mening."

"Man kan aldrig egentligen äga något. Det är dig till låns, det cirkulerar."

"Ni tror att ni straffar överlöparna när ni befriar dem ifrån andra människors skyldigheter. Inser ni att detta är exakt vad de vill uppnå genom att avsäga sig konstitutionen? Jag är överlöpare och det är som ombudsman för dem jag talar. Ni har länge valt att kalla oss för överlöpare, som om det vore vi som stod för omoralen. I andra nationer går vi under andra titlar: liberaler, frihetskämpare, kapitalister..."

"Kapitalism är roten till deras ondska."

"Det är inte mer än ekonomisk frihandel. Jag sade tidigare att man skall ha rätt att göra som man vill med det man själv äger. Detta förutsätter av nödvändighet frihandel. Ifall ni tror att pengar är roten till all ondska ber jag er fundera över vad som är roten – orsaken – till alla pengar. Alla landets principer bygger på ett antagande: att människan är svag av naturen och behöver en strängt skyddad miljö för att kunna leva."

"Vi behöver varandra."

"Vi behöver oss själva först och främst. Bara när vi har detta kan vi lära oss att uppskatta andra. Att leva för, av och igenom andra människor är vad jag brukar kalla ett *etiskt självmord*. Man blir bragd om all högre existens när man tvingas göra detta och i synnerhet när andra tvingas leva för en själv. Rättvisan borde vara ett medel för människans utträde ur omyndigheten – inte tvärt om. Kapitalism är detsamma som ondska säger ni. Hur definierar man ondska? Jag utgår alltid ifrån att godhet är det som främjar liv medan ondska är dess motsats. Jag anser inte att etiskt självmord främjar liv. Jag sträcker mig till och med till följande påstående: *kollektivism är inte ondska – ondska är kollektivism*.

"Är du färdig?"

"Ja." Tribunalens ombud hade inte för avsikt att anteckna någon större del av vad hon sagt. Istället viskade de till varandra och nickade hemlighetsfullt.

"Sarah Mason, du har anklagats och förklarats skyldig till att ha sanktionerat spridningen av olagliga texter. Inte desto mindre har du dessutom hånat rättvisan och smutskastat demokratin. Det är vår samhälleliga plikt att inte låta en sådan sak passera ostraffat. Du kan inte tillåtas bedriva agitation mot Utilitarias invånare. Vi dömer dig i konstitutionens namn till döden."